

Biuletyn

Koła Miłośników

Dziejów Grudziądza

Rok V:2007

Data odczytu: 7.11.2007

Numer 32 (145)

Data wydania: 7.11.2007

mgr Stanisław Poręba

Zapomniana grudziądzka jednodniówka ALBUM PAMIĄTKOWE... Z 1927 ROKU

***

W roku 2007 minęło 80 lat od wydania drukiem w Grudziądzu jednodniówki ALBUM PAMIĄTKOWE Z OKAZJI POBYTU PANA PREZYDENTA RZPLITEJ IGTNACEGO MOŚCICKIEGO W GRUDZIĄDZU W DN. 2 SIERPNI 1927 [R.], Grudziądz [1927], s. 24, ilustr. Wydawcą jej był Wacław Kostkowski (Grudziądz). Wydrukowana została przez Zakłady Graficzne i Wydawnicze Wiktora Kulerskiego w Tuszewie k. Grudziądza (Pomorze). Opracowali ją: dziennikarze: Włodzimierz Pełka i Jan Zagierski oraz historyk ks. Julian Antoni Łukaszewicz i artysta malarz Brunon Franowski.

Spis treści:

- ☞ s. 2, Portret Prezydenta RP Ignacego Mościckiego [rys. B. Franowski].
- ☞ s. 3, Jan Zagierski, Najważniejsza z bram Rzplitej.
- ☞ s. 4 – 8, Pan Prezydent Rzeczplitej w Grudziądzu.
- ☞ s. 9 – 12, Julian Antoni Łukaszewicz, ks., Grudziądz.
- ☞ s. 13 – 14, J. Z., Samorząd miasta Grudziądza.
- ☞ s. 15 – 16, Waldemar Lis, Przemysł i handel grudziądzki.
- ☞ s. 17, Włodzimierz Pełka, Rzemiosło w Grudziądzu.
- ☞ s. 18 – 24, [Noty o grudziądzkich instytucjach handlowych i zakładach przemysłowych].

Jednodniówka „Album Pamiątkowe ...” jest dzisiaj bardzo rzadkim wydawnictwem, przysłowiowym „białym krukiem”. Większość jej egzemplarzy znajdujących się w księgozbiorach prywatnych, uległa zniszczeniu w latach II wojny światowej...

Kronika

- pobytu Prezydenta RP Ignacego Mościckiego w Grudziądzu w dn. 2 sierpnia 1927 r.
- 11⁴⁰ - Przyjazd Prezydenta RP I. Mościckiego do Grudziądza, ul. Chełmińska – brama powitalna. Komitet Powitalny: inż. Józef Włodek, Adam Leon Czarliński-Schedlin, ks. Bernard Franciszek Dembek, ... Łachecki, Wiktor Solman, Wiktor Kulerski, Władysław Grobelny i Tadeusz Marchlewski. Kompania Honorowa [64 pp]. Przemówienie: inż. J. Włodek.
  - 11⁵⁵ - Wyjazd do Fabryki Maszyn Rolniczych „Unia”. Powitanie: dyr. inż. Janusz Czarliński- Schedlin.
  - 12⁰⁰ - Zwiedzanie fabryki.
    - Zwiedzanie Fabryki Wyrobów Gumowych „PePeGe” w Grudziądzu. Powitanie: mec. Kazimierz Wysocki (prezes Rady Nadzorczej).
    - Zwiedzanie fabryki.
  - 15⁰⁰ - Zwiedzanie miasta (m. in. przejazd ulicami: Dworcowa, Strzelecka, Pl. 23 Stycznia, Sienkiewicza, ks. Budkiewicza, Wybickiego, Kościelna, Toruńska, Radzyńska...)

- 15¹⁵ -krótki pobyt Prezydenta RP w mieszkaniu inż. J. Włodka, ul. Radzyńska 24.
- 15³⁰ - Śniadanie w restauracji i kawiarni „Bagatela” (ul. Radzyńska, tereny powystawowe). Fundator – Miasto Grudziądz i pow. Grudziądzki.
- 16⁰⁰ - Przyjazd do Centralnej Szkoły Kawalerii w Grudziądzu. Asysta: płk Zacharski, rtm. Jurgielewicz, kpt. Nagórny, Wojewoda Kazimierz Młodzianowski i Starosta Krajowy dr Józef Wybicki. Pokazy ćwiczeń kawalerii.
- 18⁰⁰ - Wyjazd do Grupy.
 - Powitanie Prezydenta RP na granicy pow. świeckiego: Starosta dr Jan Bartz..
 - Spotkanie z mieszkańcami wsi Grupa.
 - Plac ćwiczeń - pokazy walk piechoty (m. in. 65 pp Grudziądz) Informacje: płk. Włodzimierz Rachmistruk: dca 16 DP w Grudziądzu,
 - Spotkanie z rodzinami oficerów 16 DP.
 - Podwieczorek korpusu oficerskiego. [Prezydent nie był obecny. Wyjechał do Torunia - ok. 21⁰⁰].

Autorzy „ALBUMU PAMIĄTKOWEGO...”:

WACŁAW KOSTKOWSKI, (XX w.), wydawca, mieszkaniec Grudziądza. Mieszkał w Grudziądzu w l. 1926 – 1929. Wydał:

- Grudziądz, Księga adresowa 1927-1928, Grudziądz [1927],
- Album pamiątkowe z okazji pobytu Pana Prezydenta Rzplitej Ignacego Mościckiego w Grudziądzu..., Grudziądz [1927].
- Informator przemysłowo - handlowy miasta Częstochowy z planem miasta, [Grudziądz 1926].
- Kalendarzyk notesikowy wraz z rejestrem alfabetycznym na rok 1926, Grudziądz [1925].

Jako publicysta był współpracownikiem „Wszechpolskiego Przeglądu Kupieckiego” w Grudziądzu.

JULIAN ANTONI ŁUKASZKIEWICZ (ur. 14 XII 1857, Rzeszów - zm. 2 XI 1937 Rzeszów), ksiądz, historyk, dziennikarz, literat, tłumacz, wydawca.

W Grudziądzu mieszkał w l. 1921 - 1929, m. in. kierownik Archiwum Miejskiego, kandydat na red. naczelnego „Gazety Grudziądzkiej”. Autor prac o Grudziądzu:

- Królóbójcy w Polsce. Zarys historyczny, Grudziądz 1924..
- Lech książę Polan czyli Lechitow, Grudziądz 1924.
- Towarzystwo Jaszczurcze, Grudziądz 1927.
- Legenda i historia o Wiśle, o wielkim królu Chrobrym i o św. Wojciechu biskupie, Grudziądz 1929.
- Dzień zaduszy w Grudziądzu, Rzeszów 1931.

Założyciel: Spółdzielnia Doraźnej Samopomocy im. ks. K. R. Budkiewicza w Grudziądzu, ul. Ogrodowa 8. Współpracownik „Gazety Grudziądzkiej”, „Głosu Pomorskiego” i „Gońca Nadwiślańskiego”. Redaktor „Mieszczanina”. Dla „Albumu Pamiątkowego...” opracował art. „Grudziądz” (ss. 9-12).

WALDEMAR LIS.(XX w.), urzędnik, bankowiec, publicysta, korespondent prasowy.

Od ok. 1928 r. mieszkał w Gdyni. Dla „Albumu pamiątkowego...” napisał art. „Przemysł i handel grudziądzki” (ss. 15-16).

WŁODZIMIERZ PEŁKA (XX w.), dziennikarz, wydawca.

Pracownik „Gońca Nadwiślańskiego”, „Rzemieślnika” i „Srebrnego Ekranu” w Grudziądzu. Dla „Albumu Pamiątkowego...” napisał art. „Rzemiosło w Grudziądzu” (ss. 17). Po 1932 r. mieszkał w Gdyni.

JAN ZAGIERSKI (ur. 21 III 1897, Buk k. Poznania - zm. 16 IV 1971, Bydgoszcz), dziennikarz, literat, krajoznawca. Używał pseudonimu: Jan Szablica. W Grudziądzu mieszkał w l. 1926 - 1932 i pracował w „Gońcu Nadwiślańskim” i „Gazecie Grudziądzkiej”. Dla „Al-

bumu Pamiątkowego...” napisał artykuły: „Najważniejsza z bram Rzplitej” i „Samorząd miasta Grudziądza” (ss. 13-14). Po II wojnie światowej mieszkał w Bydgoszczy.

***

IGNACY MOŚCICKI (ur. 1 XII 1867, Mierzanów k. Ciechanowa – zm. 2 X 1946, Versoix k. Genewy, Szwajcaria), chemik, działacz niepodległościowy, polityk. Prezydent RP - 2 kadencje: 1 VI 1926, 8 V 1933. Inicjator budowy Fabryki Związków Azotowych w Mościcach. W Grudziądzu przebywał 2 razy: I pobyt - 2 sierpnia 1927 r. Wydano: ALBUM PAMIĄTKOWE z okazji pobytu Pana Prezydenta Rzplitej Ignacego Mościckiego w Grudziądzu, w dn. 2 sierpnia 1927 r. (Grudziądz 1927), s. 24; Portret (Zakłady Graficzne i Wydawnicze W. Kulerskiego w Tuszewie k. Grudziądza); II pobyt - 21 IX 1929 r. Przemianowano Rybny Rynek na Plac im. Ignacego Mościckiego. Po rezygnacji z prezydentury - Prezydentem RP został Władysław Raczkiewicz, b. wojewoda pomorski.

*Kto był kim w drugiej Rzeczypospolitej,
Warszawa 1994, t 1, ss. 15-16.*

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisz, KMDG. Logo KMDG wykonał Grzegorz Rygielski.